

97/10

Kontrolní závěr z kontroly Systémová investiční dotace na „Program zkvalitnění technického stavu a vybavení škol a školských zařízení“

Kontrolní akce byla zařazena do plánu kontrolní činnosti NKÚ na rok 1997 pod pořadovým číslem 97/10 a provedena v období od června 1997 do listopadu 1997. Kontrolu řídil a kontrolní závěr vypracoval člen NKÚ Ing. Josef Pohl.

Cílem kontroly bylo prověřit správnost použití prostředků státního rozpočtu určených v letech 1995 a 1996 na Program zkvalitnění technického stavu a vybavení škol a školských zařízení.

Kontrolu provedla skupina kontrolujících odboru školství a kultury NKÚ a skupiny kontrolujících oblastních odborů NKÚ Mladá Boleslav, Kutná Hora, Liberec, Brno, Zlín a Ostrava.

Kontrolovanými osobami byly:

A. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen „MŠMT“)

B. Městská část Praha 1 (dále jen „MČ Praha 1“); Magistrát města Brna (dále jen „Magistrát Brna“); Školské úřady (dále jen „ŠÚ“) Praha 1, Jičín, Nymburk, Kutná Hora, Havlíčkův Brod, Liberec, Semily, Brno-město, Brno-venkov, Vyškov, Vsetín, Opava; Okresní úřady (dále jen „OkÚ“) Kolín, Kutná Hora, Havlíčkův Brod, Brno-venkov, Vyškov, Vsetín, Opava; Dětský domov se speciálními školami a školskými zařízeními, Nymburk (dále jen „Dětský domov Nymburk“); Integrovaná střední škola, Nová Paka (dále jen „ISŠ Nová Paka“); Střední zemědělská škola a Rodinná škola, Čáslav (dále jen „SZ a RŠ Čáslav“); Gymnázium F. X. Šaldy, Liberec; Gymnázium a Sportovní gymnázium, Jilemnice (dále jen „Gymnázium Jilemnice“); Gymnázium Vyškov; Speciální školy a speciální školská zařízení pro tělesně postižené, Opava (dále jen SŠ a SŠZ Opava“); Obecní úřad Týnec nad Labem; Obecní úřad Vrdy; město Golčův Jeníkov; město Čáslav; město Valašské Meziříčí; obec Markvartovice.

Kontrola nebyla provedena u třech kontrolovaných osob z důvodu povodni a nedostupnosti podkladů nutných pro kontrolu.

Námítky proti kontrolním protokolům podalo osm kontrolovaných osob. Námítky byly vypořádány vedoucími skupin kontrolujících rozhodnutími o námítkách.

Odvolání proti rozhodnutí o námítkách podala SŠ a SŠZ Opava a ŠÚ Opava. Odvolání byla vypořádána usneseními Senátu NKÚ ze dne 18. 12. 1997.

Senát NKÚ (ve složení: Ing. Josef Pohl - předseda, JUDr. Jiří Drábek, JUDr. Jan Holeček, MVDr. Rudolf Němeček - členové) na svém zasedání konaném dne 18. 12. 1997

s c h v á l i l usnesením č. 97/10/340
k o n t r o l n í z á v ě r v tomto znění:

I.**Úvod do kontrolované problematiky**

Zákonem České národní rady č. 500/1990 Sb., o působnosti orgánů České republiky ve věcech převodu vlastnictví státu k některým věcem na jiné právnické nebo fyzické osoby, ve znění zákona č. 218/1994 Sb., bylo rozhodnuto o převodu 3 000 000 tis. Kč z Fondu národního majetku ČR do kapitoly Všeobecná pokladní správa státního rozpočtu ČR s určením na financování investičních akcí Programu zkvalitnění technického stavu a vybavení škol a školských zařízení v letech 1995 a 1996 (dále jen „Program“).

Pro realizaci Programu vydalo MŠMT vyhlášku č. 49/1995 Sb., kterou se stanoví pravidla pro podávání žádostí, rozdělování a uvolňování finančních prostředků na investiční dotace v rámci Programu zkvalitnění technického stavu a vybavení škol a školských zařízení (dále jen „vyhláška č. 49/1995 Sb.“). K provedení vyhlášky vydalo MŠMT Instrukci čj. 12.700/95-41, ze dne 31. 3. 1995 (dále jen „Instrukce“).

Z celkového objemu prostředků na Program bylo vyčleněno 78 % pro školy a školská zařízení zřizované obcemi a 22 % pro školy a školská zařízení zřizované MŠMT, školskými úřady nebo státem uznávanými církvemi a náboženskými společnostmi.

Základním kritériem přiznání dotace bylo splnění podmínky podílového financování. U stavebních prací mohla být poskytnuta dotace do výše 50 % celkových investičních nákladů akce a 50 % muselo být financováno z jiných zdrojů.

Podle vyhodnocení zpracovaného MŠMT bylo v rámci Programu realizováno 1 942 vybraných staveb.

- Přidělené finanční prostředky na Program v letech 1995 a 1996 činily celkem 3 000 000 tis. Kč, z toho bylo vyčerpáno 2 977 644 tis. Kč.
- Kontrole byly u příjemců dotací podrobeny finanční prostředky v objemu cca 960 000 tis. Kč, tj. včetně podílového financování.
- Finanční objem nesprávně vynaložených prostředků (v rozporu s platnými předpisy, Programem a podmínkami Ministerstva financí) byl cca 284 911 tis. Kč, tj. 29,7 % kontrolovaného objemu. Z toho:
 - neoprávněné použití prostředků státního rozpočtu (porušení ustanovení § 11 a § 5 zákona č. 576/1990 Sb.) bylo zjištěno ve výši cca 19 219 tis. Kč, tj. 2 % z kontrolovaného objemu;

– nevhodně vynaložené prostředky státního rozpočtu (porušení ustanovení § 30 vyhlášky č. 205/1991 Sb.) činily cca 206 491 tis. Kč, tj. 21,5 % z kontrolovaného objemu. Z toho podstatnou část tvořily neoprávněně vyplacené zálohy dodavatelům.

Porovnáním výsledků z kontrol systémových investičních dotací bylo zjištěno, že legislativní zabezpečení kontrolované oblasti bylo u MŠMT na vyšší úrovni než u jiných resortů.

II.

Systémové nedostatky a charakteristika nejdůležitějších kontrolních zjištění

A. Při poskytování dotací

1. MŠMT upravilo postup podávání žádostí o dotaci, stanovilo kritéria pro výběr staveb ke schválení a určilo pravidla nakládání s dotacemi a jejich vyúčtování. K tomu vydalo vyhlášku č. 49/1995 Sb., kterou podrobně rozpracovalo v Instrukci včetně tabulkové části. Pro organizace v působnosti MŠMT byla Instrukce jako vnitřní předpis ministerstva závazná. MŠMT s Instrukcí seznámilo i OkÚ, které však nebyly k jejímu dodržování zavázány, neboť ji MŠMT neuveřejnilo ve Věstníku vlády ČR pro okresní úřady a orgány obcí (dále jen „Věstník vlády“), a tak nezabezpečilo její platnost pro OkÚ. Při kontrole pak nebylo možné ověřit správnost postupů OkÚ stanovených v Instrukci pro nakládání s dotacemi a ze zjištěných nedostatků vyvodit důsledky.
2. U MŠMT nebyla dotace na Program v účetnictví vedena odděleně od ostatních systémových investičních dotací a způsob vedení evidence neumožňoval zjistit, jaká část z nevyčerpaných prostředků roku 1995 byla převedena do Programu na rok 1996.
3. Přidělování dotací řídilo Ministerstvo financí (dále jen „MF“) i MŠMT a v důsledku toho byly investorům stanoveny rozdílné podmínky pro nakládání s dotacemi, forma jejich vyúčtování a způsob kontroly. Povinnost kontrolovat dotace vyplývala školským úřadům ze zákona ČNR č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství. MF uložilo investorům povinnost vyúčtování při definitivním přiznání doložit závěrem z kontroly finančního úřadu, což bylo ve většině případů provedeno formálně, neboť finanční úřady nemají potřebnou kvalifikaci pro kontrolu věcné správnosti fakturace.

B. V průběhu čerpání dotací

1. Příjemci dotací v působnosti MŠMT nevedli odděleně dotaci na Program od ostatních systémových investičních dotací, a tak u příjemců dotací nebylo možné zjistit, které faktury byly hrazeny z Programu a které z jiných systémových dotací nebo vlastních zdrojů.

MF pro rozlišení zdrojů financování určilo investorům pro účtování o dotaci z Programu účelový znak 078 a pro účtování o podílovém financování účelový znak 087, a tím bylo možné provést kontrolu správnosti použití rozpočtových prostředků.

2. Závažným nedostatkem, zjištěným u většiny investorů, bylo poskytování záloh dodavatelům, které výrazně převyšovaly povolený limit. Školské ani okresní úřady na tento nedostatek neupozornily a nepřijaly opatření k nápravě.

3. Příjemci dotací nakládali s prostředky státního rozpočtu v řadě případů v rozporu s obecně závaznými předpisy.

Byla zjištěna porušení zejména:

- a) zákona č. 576/1990 Sb. - neoprávněným čerpáním dotace na jiný účel, než na který byla dotace poskytnuta;
- b) vyhlášky č. 205/1991 Sb. - poskytováním vyšších záloh bez věcného plnění v příslušném roce docházelo k nevhodnému nakládání s rozpočtovými prostředky;
- c) zákona č. 199/1994 Sb. - nedodržováním závazného postupu pro výběr dodavatele a stanovení ceny;
- d) zákona č. 563/1991 Sb. - chybným účtováním o hmotném investičním majetku a poskytnutých zálohách;
- e) zákona č. 552/1991 Sb. - neprováděním kontroly a nezjištěním skutečného stav v kontrolované oblasti.

4. V rozporu se Zásadami pro poskytování a čerpání prostředků státního rozpočtu pro pořizování investičního majetku vydanými MF a zveřejněnými ve Finančním zpravodaji č. 4/1994 č. j. 113/1 679/94 (dále jen „Zásady“) prováděly definitivní přiznání dotací okresní a školské úřady namísto MF. Pro definitivní přiznání nebyly postupy okresních a školských úřadů sjednoceny a údaje uváděné investory měly různou vypovídací úroveň vyplývající z rozdílnosti požadovaných dokladů.

III.

Kontrolní zjištění

A. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

1. nepostupovalo podle přílohy č. 1 bodu 1.2 usnesení vlády č. 42 ze dne 20. února 1991, kde je uvedeno:

„Uveřejnění směrnic (instrukcí) ve Věstníku vlády je podmínkou jejich platnosti.“

O d ů v o d n ě n í:

MŠMT vydalo ve smyslu zákona č. 218/1994 Sb. vyhlášku č. 49/1995 Sb., ve které upravilo pravidla pro podávání žádostí, rozdělování a uvolňování finančních prostředků na investiční dotace v rámci Programu. K pro-

vedení vyhlášky vypracovalo Instrukci, ve které podrobně upravilo podmínky. V úvodním ustanovení Instrukce týkající se rozsahu platnosti je uvedeno, že se vztahuje na všechny účastníky procesu přípravy a realizace Programu. Současně Instrukce vymezila mj. povinnosti OkÚ.

MŠMT nezabezpečilo platnost Instrukce pro OkÚ jako směrnice ústředního orgánu uveřejněním ve Věstníku vlády, a tedy nebyla pro OkÚ závazná. Tím nebylo možné kontrolně ověřit správnost postupů OkÚ ve smyslu Instrukce;

2. porušilo ustanovení čl. XVIII odst. 3 Instrukce k provedení vyhlášky MŠMT č. 49/1995 Sb., kde je stanoveno:

„Evidence dotací, rozpočtových opatření k nim a účtování o nich budou u žadatelů, u obcí, u okresních úřadů, u školských úřadů, u Ministerstva financí a u ministerstva vedeny odděleně.“

O d ů v o d n ě n í:

MŠMT porušilo Instrukci, kterou samo vydalo, tím, že v letech 1995 a 1996 ve svém účetnictví nevedlo odděleně dotaci vyčleněnou na Program a způsob evidence finančních prostředků neumožňoval odlišit výši dotace poskytnuté MF na Program v roce 1996 od ostatních systémových dotací. Tím nebylo možné kontrolně ověřit výši poskytnuté dotace;

3. porušilo ustanovení § 5 odst. 2 zákona č. 576/1990 Sb., o pravidlech hospodaření s rozpočtovými prostředky České republiky a obcí v České republice (rozpočtová pravidla republiky) (dále jen „zákon č. 576/1990 Sb.“), kde je stanoveno:

„Na konkrétní akce nebo předem stanovené okruhy potřeb se poskytují účelové dotace, a to za podmínek stanovených zásadami dotační politiky. Mohou být použity jen na určené účely a podléhají ročnímu zúčtování se státním rozpočtem republiky.“

O d ů v o d n ě n í:

MŠMT zařadilo do Programu investiční akci rekonstrukce elektroinstalace ŠÚ Vsetín a uvolnilo rozpočtovým opatřením dotaci z Programu ve výši 478 tis. Kč. Vzhledem k tomu, že dotace ve smyslu zákona č. 500/1990 Sb., ve znění zákona č. 218/1994 Sb., nebyla určena na financování investičních potřeb školských úřadů, zařadilo MŠMT akci do Programu nesprávně a poskytlo dotaci neoprávněně.

B. Příjemci dotací

1. Ustanovení § 5 odst. 2 zákona č. 576/1990 Sb., kde je stanoveno:

„Na konkrétní akce nebo předem stanovené okruhy potřeb se poskytují účelové dotace, a to za podmínek

stanovených zásadami dotační politiky. Mohou být použity jen na určené účely a podléhají ročnímu zúčtování se státním rozpočtem republiky.“,

porušily ŠÚ Praha 1, OkÚ Kolín, OkÚ Havlíčkův Brod, ŠÚ Kutná Hora, OkÚ Vyškov, ŠÚ Brno-město, ŠÚ Brno-venkov, ŠÚ Vyškov, OkÚ Opava, ŠÚ Opava, OkÚ Kutná Hora, OkÚ Brno-venkov a Magistrát Brna.

ŠÚ nezjistily skutečný stav věci, jak ukládá Směrnice MŠMT čj. 16425/93-12 ze 7. 5. 1993 a OkÚ nezjistily skutečný stav věci, jak ukládá ustanovení § 12 odst. 1 a 2 zákona č. 552/1991 Sb., o státní kontrole, tím, že zúčtovaly se státním rozpočtem dotace poskytnuté investorům v rámci Programu a rozhodly o definitivním přiznání dotací.

O d ů v o d n ě n í:

Z podkladů předložených školskými a okresními úřady ke kontrole bylo zjištěno nesprávné nakládání s dotacemi u investorů v působnosti:

- ŠÚ Praha 1: SPŠS Dušní poskytla v roce 1995 zálohu ve výši 525 tis. Kč, věcné plnění nastalo až v roce 1996. Konzervatoř a ladičská škola J. Deyla poskytla zálohy dodavatelům o 2 381,5 tis. Kč vyšší, než povolených 10 % z ročního objemu investičních výdajů. Konzervatoř dále do vyúčtování nesprávně zahrнула fakturu na 116 tis. Kč za projektové práce, které byly zhotoveny před vyhlášením Programu;
- ŠÚ Kutná Hora: SZ a RŠ Čáslav poskytla zálohy ve výši 80 %, namísto povolených 10 %;
- ŠÚ Brno-město: Pět škol poskytlo vyšší zálohy o 3 705,6 tis. Kč. Diagnostický ústav (Veslařská) nesprávně zaúčtoval zálohy na účet 042 - Pořízení investičního majetku. ZŠ pro nevidomé v Hlinkách v prvním roce výstavby proinvestovala 2 % rozpočtových nákladů, správně mělo být dle platných Zásad investováno 20 %. Gymnázium (Terezy Novákové 2) uzavřelo smlouvu o dílo bez vyhlášení veřejné obchodní soutěže;
- ŠÚ Brno-venkov: SZ a RŠ Ivančice poskytla v roce 1995 zálohu vyšší o 1 008,1 tis. Kč. Zálohu ve vyúčtování nesprávně vykázala jako vyčerpanou, přestože ji dodavatel zúčtoval až 3. 10. 1996;
- ŠÚ Vyškov: Gymnázium Vyškov poskytlo zálohu ve výši 23 % a nesprávně ji zaúčtovalo na účet 042 - Pořízení investičního majetku;
- ŠÚ Opava: OU Hlučín nevyhlásilo na adaptaci pavilonu vodoléčby obchodní veřejnou soutěž a nesprávně uzavřelo smlouvu na základě výzvy pěti zájemcům.
- OkÚ Kolín: investoři u 15 staveb poskytli zálohy vyšší celkem o 12 013 tis. Kč. Město Kolín ve vyúčtování dotace za rok 1995 uvedlo částku 263 tis. Kč jako vyčerpanou, ve skutečnosti ji však nepoužilo. Obec Cerhenice nevrátila do státního rozpočtu v roce 1995 částku 55 tis. Kč, o kterou dotace z Programu převyšovala 50 % stanoveného podílu;
- OkÚ Kutná Hora: Obec Zbýšov poskytla zálohu vyšší o 208 tis. Kč, město Kutná Hora o 3 096 tis. Kč. Obec Vrdu poskytla v roce 1995 zálohu ve výši 936,7 tis. Kč, která nebyla v tomto roce zúčtována;

- OkÚ Havlíčkův Brod: Obec Česká Bělá poskytla zálohu vyšší o 752 tis. Kč, obec Lipnice o 129 tis. Kč. Obec Ždírec nad Doubravou, město Golčův Jeníkov a město Ledec nad Sázavou nezúčtovaly zálohy v tomtéž roce, kdy byly poskytnuty. Město Ledec nad Sázavou v roce zahájení proinvestovalo 1 % rozpočtových nákladů, ačkoliv mělo být podle platných Zásad proinvestováno 20 %;
- OkÚ Vyškov: V osmi případech investoři poskytli zálohy vyšší celkem o 3 847,9 tis. Kč. Obec Otnice použila dotaci určenou na rekonstrukci ústředního topení neoprávněně na výměnu oken;
- OkÚ Opava: ZŠ Štítina podala žádost o dotaci na stavbu, která byla ukončena v roce 1994. Obec Markvartovice stavbu finančně vypořádala po stanoveném termínu a poskytla zálohu vyšší o 1 907,9 tis. Kč. Obec Hrabyně stavbu zkolaudovala po stanoveném termínu a poskytla zálohy vyšší o 1 420,1 tis. Kč. ZŠ Píšť, ZŠ Pustá Polom a ZŠ Silhěřovice stavby do doby kontroly nezkolaudovaly, ačkoliv akce měly být dokončeny a finančně vypořádány do 20. 12. 1996. ZŠ Vítkov použila dotaci na dofinancování jiného účelu. Obec Hrabyně nesprávně uvedla v žádosti o dotaci náklady stavby ve výši 10 617 tis. Kč, ve skutečnosti náklady byly o 5 660,3 tis. Kč nižší a v důsledku toho obec neoprávněně získala dotaci 1 599,4 tis. Kč. Obdobně obec Hradec nad Moravou uvedením nesprávných údajů získala neoprávněně dotaci ve výši 2 308,5 tis. Kč. Obec Hrabyně poskytla zálohy ve výši 57 %. Obec Markvartovice poskytla zálohy, které nebyly vyúčtovány v plné výši. Obec Hrabyně, Pustá Polom a Píšť neměly v době podání žádosti o dotaci zabezpečeno podílové financování staveb;
- OkÚ Brno-venkov: Obecní úřad Němčice čerpal dotaci ve výši 56 % a Obecní úřad Modřice čerpal dotaci ve výši 63 %, a tím překročily stanovených 50 % maximální účasti státního rozpočtu na financování staveb z Programu. MěÚ Rosice poskytl v roce 1995 zálohu vyšší o 3 197 tis. Kč, nesprávně ji zaúčtoval na účet 042 - Pořízení hmotného majetku a dodavatel ji zúčtoval až v roce 1996;
- Magistrát Brna: Úřad městské části Brno-jih v prvním roce výstavby proinvestoval na stavbě 12 % investičních nákladů namísto stanovených 20 % ve smyslu platných Zásad. Úřady městské části Brno-Starý Lískovec a Žabovřesky poskytly zálohy v roce 1995, k jejichž zúčtování došlo až v roce 1996. Úřad městské části Brno-Žabovřesky ke stavbě ZŠ (Náměstí Svornosti 7) nedoložil podílové financování a z důvodu nedostatku finančních prostředků stavbu finančně vypořádal tři měsíce po stanoveném termínu.

2. Ustanovení § 5 odst. 2 zákona č. 576/1990 Sb.

porušily obec Markvartovice, OkÚ Kolín, Dětský domov Nymburk, Magistrát Brna, ŠÚ Vsetín, MČ Praha 1 a Město Valašské Meziříčí.

O d ů v o d n ě n í:

Obec Markvartovice neoprávněně z dotace uhradila v roce 1995 částku 73,2 tis. Kč za ostrahu objektu a 631,2

tis. Kč za práce na přípojce plynu v rámci plynofikace obce, neboť na tyto účely nebyla dotace poskytnuta. V roce 1994 poskytla obec zálohu dodavateli, ve vyúčtování ze dne 30. 6. 1996 nebyla vyúčtována částka 10,3 tis. Kč. Další záloha ve výši 2 000 tis. Kč poskytnutá v roce 1995 byla vyúčtována 31. 7. 1996. Ve vyúčtování chyběla částka 208,5 tis. Kč poskytnutá jako záloha v roce 1995. Dále obec neoprávněně proplatila firmě Báňská a hutní, a. s., Ostrava částku 15 tis. Kč, aniž by znala účel, na který byly finanční prostředky vynaloženy.

OkÚ Kolín neoprávněně uhradil z dotace částku 514,8 tis. Kč za opravy a údržbu, ačkoliv dotace byla určena na práce investičního charakteru a 500 tis. Kč použil na uhrazení své pohledávky vůči příjemci dotace. Jelikož dotace nebyly čerpány ke stanovenému účelu, došlo k neoprávněnému použití rozpočtových prostředků.

Dětský domov Nymburk neoprávněně zaplatil částku 80 tis. Kč za stavební dozor a v protokolu o definitivním priznání uvedl jako účel platby projektové práce.

Magistrát Brna neoprávněně uhradil udržovací práce v objemu 6 232 tis. Kč, neboť dotace byla určena na práce investičního charakteru.

ŠÚ Vsetín neoprávněně čerpal dotaci ve výši 478 tis. Kč na úhradu stavebních prací ve svém objektu, jelikož dotace byly určeny pouze na školy a školská zařízení.

MČ Praha 1 nedodržela stanovený účel tím, že investiční prostředky roku 1995 ve výši 1 975,1 tis. Kč určené na rekonstrukci střechy vynaložila pouze na její opravu. Dotaci poskytnutou v roce 1995 na rekonstrukci stravovacího zařízení a výstavbu šaten použila ve výši 2 204,7 tis. Kč na rekonstrukci fasády a střechu v ZŠ (Vodičkova).

Město Valašské Meziříčí poskytlo v roce 1995 zálohu ve výši 688,8 tis. Kč. Ve vyúčtování ji vykazalo jako úhradu věcného plnění, které však nastalo až v roce 1996, kdy byly zahájeny stavební práce (aniž by věcné plnění prokázalo předepsaným způsobem).

3. Ustanovení § 3 odst. 1 zákona č. 199/1994 Sb., o zadávání veřejných zakázek (dále jen „zákon č. 199/1994 Sb.“), kde je stanoveno:

„K uzavření smlouvy na veřejnou zakázku vyhláší zadavatel obchodní veřejnou soutěž o nejvýhodnější nabídku ...“,

porušila ISS Nová Paka.

O d ů v o d n ě n í:

ISS Nová Paka uzavřela s firmou Energo ekoprojekt Turnov smlouvu o dílo na zpracování projektové dokumentace ve výši 170 tis. Kč bez vyhlášení obchodní veřejné soutěže o nejvýhodnější nabídku.

4. Ustanovení § 40 odst. 1 a 3 zákona č. 199/1994 Sb., kde je stanoveno:

„S uchazečem, jehož nabídka byla vybrána jako nejvýhodnější, je zadavatel povinen uzavřít příslušnou smlouvu do 30 dnů od uplynutí zadávací lhůty vyhlášené v podmínkách soutěže ...“

„Zadavatel nesmí uzavřít smlouvu před uplynutím lhůty stanovené pro podání námitek proti rozhodnutí zadavatele o výběru nejvýhodnější nabídky ...“,

porušilo město Valašské Meziříčí.

O d ů v o d n ě n í:

Město Valašské Meziříčí uzavřelo smlouvu o dílo s firmou EXKO Opava, přestože její nabídka ve výběrovém řízení nebyla vybrána jako nejvýhodnější. Město s firmou následně uzavřelo smlouvu o dílo v ceně o 56 tis. Kč vyšší, než byla nabídková cena vítězné firmy. Dále město uzavřelo smlouvu o dílo s firmou Unipro na rekonstrukci ústředního topení před uplynutím lhůty podání námitek proti rozhodnutí zadavatele o výběru nejvýhodnější nabídky.

5. Ustanovení § 40 odst. 2 zákona č. 199/1994 Sb., kde je stanoveno:

„Uzavřená smlouva musí obsahovat ustanovení, kterým je nabídková cena uchazeče stanovena jako cena maximální, kterou je možné překročit jen za podmínek stanovených ve smlouvě.“,

porušily město Valašské Meziříčí a Gymnázium Vyškov.

O d ů v o d n ě n í:

Město Valašské Meziříčí uzavřelo smlouvy o dílo se čtyřmi firmami o veřejnou zakázku (firmy Vičík, RIOS, s. r. o., MONAT G. V., s. r. o., Unipro, s. r. o.), jejichž nabídky byly vybrány jako nejvýhodnější. Ceny stanovené ve smlouvách však byly celkem o 2 073 tis. Kč vyšší než ceny nabídkové.

Gymnázium Vyškov uzavřelo smlouvu s firmou ANTIKO Liberec, která neobsahovala ustanovení, že nabídková cena uchazeče je cenou maximální. Veřejná zakázka byla vyhlášena na výměnu oken. Smlouvu o dílo rozšířilo gymnázium o výrobu dubových oken a dveří, a navýšilo tak nabídkovou cenu o 565,6 tis. Kč. Tím překročilo vymezené plnění veřejné zakázky a nedodrželo podmínky soutěže.

6. Ustanovení § 42 odst. 3 zákona č. 199/1994 Sb., kde je stanoveno:

„Do 15 dnů od splnění veřejné zakázky je zadavatel povinen odeslat orgánu dohledu evidenční list veřejné zakázky s údaji vyplněnými podle skutečného stavu ...“,

porušilo město Valašské Meziříčí.

O d ů v o d n ě n í:

Město Valašské Meziříčí zaslalo evidenční list veřejné zakázky ještě před jejím splněním s uvedenou cenou, která byla nižší než cena nabídková. V dalším případě neodeslalo orgánu dohledu evidenční list veřejné zakázky do 15 dnů.

7. Ustanovení § 49 odst. 4 zákona č. 199/1994 Sb., kde je stanoveno:

„Pokud zadavatel uzavře na základě výzvy s uchazečem smlouvu, může ji uzavřít pouze s uchazečem, který předložil nejvýhodnější nabídku podle stanovených kritérií hodnocení nabídek.“,

porušilo město Valašské Meziříčí.

O d ů v o d n ě n í:

Město Valašské Meziříčí uzavřelo s firmou VALSTAV, s. r. o., Nový Jičín smlouvu o dílo za sjednanou cenu 1 958,2 tis. Kč na jiný rozsah prací, než bylo stanoveno ve výběrovém řízení, přičemž firma byla vybrána jako nejvýhodnější s nabídkovou cenou 3 286 tis. Kč.

8. Ustanovení § 536 odst. 3 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, kde je stanoveno:

„Cena musí být ve smlouvě dohodnuta nebo v ní musí být alespoň stanoven způsob jejího určení, ledaže strany ve smlouvě projeví vůli uzavřít smlouvu i bez tohoto určení.“,

porušil Magistrát Brna.

O d ů v o d n ě n í:

Magistrát Brna a úřady městských částí uzavřely v roce 1994 s dodavatelem rámcové smlouvy o dílo, v nichž nebyla stanovena cena díla. Na dodatky smluv, uzavřené v letech 1995 a 1996 na částku 56 062 tis. Kč, nebyla vyhlášena veřejná obchodní soutěž, a tím došlo k porušení ustanovení § 3 odst. 2 zákona č. 199/1994 Sb.

9. Ustanovení § 2 a § 12 odst. 1 a 2 písm. e) zákona č. 552/1991 Sb., o státní kontrole, kde je stanoveno:

„Povinností kontrolních pracovníků je zjistit při kontrole skutečný stav věci. Kontrolní zjištění jsou kontrolní pracovníci povinni prokázat doklady.“

„Kontrolní pracovníci jsou dále povinni ...

e) pořizovat o výsledcích kontroly protokol ...“,

porušily OkÚ Brno-venkov, OkÚ Vyškov, OkÚ Opava, Magistrát Brna a OkÚ Kutná Hora.

O d ů v o d n ě n í:

OkÚ Brno-venkov z kontroly nepořídil protokoly, ale pouze zápisy, ze kterých nebylo patrné, zda dotace byly použity ke stanovenému účelu. Kontrola nezjistila, že z 21 obcí, které obdržely dotaci, podaly žádost o definitivní přiznání pouze 3 obce. Tato skutečnost byla uvedena pouze v závěrečné zprávě okresní komise Programu. Rovněž při kontrole OkÚ Kolín bylo zjištěno, že definitivní přiznání neprováděl a zaslal je MŠMT k vyřízení.

OkÚ Vyškov a OkÚ Opava nespĺnily povinnost uloženou zákonem tím, že nepořídily z kontrol protokoly, ale pouze zápisy. OkÚ Opava neprováděl kontrolu splnění podmínek z hlediska věcného a časového použití dotace, ale pouze namátkově v rámci přezkoumání hospodaření obcí.

Magistrát Brna neprováděl kontrolu dotací a ani tuto podmínku nestanovil úřadům městských částí, které dotaci obdržely.

OkÚ Kutná Hora nezjistil, že město Čáslav nesplnilo povinnost zdůvodnit nedodržení termínu dokončení stavby.

10. Ustanovení § 9 zákona ČNR č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, kde je stanoveno:

„Školský úřad ekonomicky zabezpečuje předškolní zařízení, školy a školská zařízení, které zřizuje nebo zřizuje ministerstvo; kontroluje efektivnost hospodaření s prostředky a provádí s nimi finanční vypořádání.“,

porušily ŠÚ Jičín, ŠÚ Nymburk, ŠÚ Vsetín, ŠÚ Vyškov a ŠÚ Brno-město a Brno-venkov.

O d ů v o d n ě n í:

ŠÚ Jičín, ŠÚ Nymburk, ŠÚ Vsetín, ŠÚ Vyškov, ŠÚ Brno-město a ŠÚ Brno-venkov neprováděly kontrolu správnosti použití poskytnutých dotací. Kontrole nebyly podrobeny dotace v celkové částce 101 141 tis. Kč.

11. Ustanovení § 30 odst. 2 vyhlášky MF ČR č. 205/1991 Sb., o hospodaření s rozpočtovými prostředky státního rozpočtu ČR a o finančním hospodaření rozpočtových a příspěvkových organizací, kde je stanoveno:

„Organizace hospodařící s rozpočtovými prostředky je povinna při plnění rozpočtu dbát, aby dosahovala maximálních příjmů a plnila úkoly hrazené ze státního rozpočtu republiky nejhospodárnějším způsobem a aby efektivně využívala rozpočtových prostředků ...“,

porušily OkÚ Opava, Magistrát Brna, SŠ a SŠZ Opava a SZ a RŠ Čáslav.

O d ů v o d n ě n í:

OkÚ Opava při definitivním přiznání dotací obci Štítina a obci Píšť nezajistil vrácení neoprávněně použitých rozpočtových prostředků do státního rozpočtu.

Magistrát Brna poskytl v roce 1995 zálohy dodavatelům ve výši 13 000 tis. Kč a v roce 1996 zálohy ve výši 9 000 tis. Kč. Výplacené zálohy nebyly v příslušných letech vyúčtovány.

SŠ a SZŠ Opava souhlasila s navýšením dodavatelské ceny stanovené v cenové úrovni roku 1995 o další cenový nárůst roku 1995, a tím neoprávněně uhradila firmě ROBERT WINKLER částku 214,6 tis. Kč.

SZ a RŠ Čáslav ve smlouvách s dodavatelem neuvedla povinnost doložit fakturaci zjišťovacími protokoly a soupisy provedených prací a dodávek. Při fakturaci proto nebylo možné ověřit oprávněnost fakturovaných prací a hospodárnost při vynakládání rozpočtových prostředků.

12. Ustanovení § 32 odst. 2 vyhlášky MF ČR č. 205/1991 Sb., kde je stanoveno:

„Příspěvková organizace může převádět z rozpočtového výdajového účtu na investice prostředky na svůj běžný účet ... v závislosti na průběhu investiční výstavby a může čerpat finanční prostředky jen úměrně k věcnému plnění.“,

porušily SŠ a SŠZ Opava.

O d ů v o d n ě n í:

SŠ a SŠZ Opava jednorázově převedla ihned po obdržení limitu ze ŠÚ na svůj běžný účet finanční prostředky v celkové výši 4 724 tis. Kč bez ohledu na průběh investiční výstavby a čerpala tyto prostředky neúměrně k věcnému plnění.

13. Ustanovení § 7 odst. 1 zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, kde je stanoveno:

„Účetní jednotky jsou povinny vést účetnictví úplně, průkazným způsobem a správně tak, aby věrně zobrazovalo skutečnosti, které jsou jeho předmětem.“,

porušily Gymnázium Vyškov, ISŠ Nová Paka, obec Markvartovice, SŠ a SŠZ Opava, ŠÚ Opava, OkÚ Kolín a MČ Praha 1.

O d ů v o d n ě n í:

Gymnázium Vyškov a ISŠ Nová Paka nesprávně zaúčtovaly zálohy na účet 042 - Pořízení hmotného investičního majetku namísto na účet 052.

Obec Markvartovice proplatila firmě Báňská a hutní, a. s., Ostrava faktury ve výši 15 tis. Kč a 150 tis. Kč. K těmto úhradám nedoložila v průběhu kontroly účetní doklady dodavatele.

SŠ a SŠZ Opava a ŠÚ Opava neúčtovaly o zálohách na účtě 052 - Zálohy na hmotný investiční majetek, neboť tento účet neměly ani zavedený.

OkÚ Kolín nesprávně zaúčtoval systémovou investiční dotaci poskytnutou investorům ve výši 5 216,6 tis. Kč jako opravy a údržbu.

MČ Praha 1 v roce 1995 a 1996 nepřeúčtovala dokončené investice ve výši 20 539,9 tis. Kč z účtu 042 - Pořízení hmotných investic na příslušné účty účtové skupiny 02 - Hmotný investiční majetek. V průběhu kontroly provedla opravu nesprávného účtování.

14. Ustanovení § 2 odst. 1. písm. b) vyhlášky MŠMT č. 49/1995 Sb., kde je stanoveno:

„Žádosti o dotaci mohou podávat tyto žadatelé: ...

b) obce, školské úřady a státem registrované církve a náboženské společnosti za školy a školská zařízení bez právní subjektivity, jichž jsou zřizovateli; školské úřady také za školy a školská zařízení bez právní subjektivity, které zřizuje ministerstvo.“,

porušily město Valašské Meziříčí a ŠÚ Vsetín.

O d ů v o d n ě n í:

Město Valašské Meziříčí nesprávně podalo žádosti o dotaci za osm škol s právní subjektivitou a ŠÚ Vsetín za jednu školu s právní subjektivitou.

15. Ustanovení § 3 odst. 3 vyhlášky MŠMT č. 49/1995 Sb., kde je stanoveno:

„Dotace se poskytují pouze na investiční akce, které budou dokončeny a finančně vypořádány do 20. prosince 1996.“,

porušily město Čáslav, obec Markvartovice a Magistrát Brna.

O d ů v o d n ě n í:

Město Čáslav nedodrželo termín dokončení staveb, neboť kolaudační rozhodnutí, kterým bylo povoleno užívání stavby, vydal stavební úřad až dne 10. 6. 1997.

Obec Markvartovice finančně nevypořádala dotaci ve stanoveném termínu tím, že uhradila dodavatelské firmě faktury až v červnu 1997.

Magistrát Brna poskytl dotace na stavbu IŠ Gemini, ZŠ Nám. 28. října a ZŠ Merhautova. Uvedené stavby nebyly do konce roku 1996 finančně vypořádány.

16. Ustanovení § 6 vyhlášky MŠMT č. 49/1995 Sb., kde je stanoveno:

„Finanční prostředky na investiční akce, na něž byla poskytnuta dotace, mohou být uvolněny a použity až po provedení rozpočtových opatření, stanovení a projednání podmínek čerpání investiční dotace ...“,

porušily ŠÚ Opava, ŠÚ Nymburk a Magistrát Brna.

O d ů v o d n ě n í:

ŠÚ Opava uvolňoval investorům dotace bez projednání podmínek čerpání a v případě, kdy ŠÚ plnil roli investora, neprojednal podmínky čerpání s MŠMT.

ŠÚ Nymburk vystavil limity a uvolnil dotaci před obdržáním rozpočtových opatření z MŠMT a před projednáním podmínek čerpání dotace.

Magistrát Brna převedl finanční prostředky na úřady městských částí, přestože s příjemci dotací neměl podepsané podmínky čerpání.

17. Ustanovení čl. 2 odst. 4 Zásad, kde je stanoveno:

„Při pořizování investičního majetku s účastí investičních výdajů státního rozpočtu mohou právnické a fyzické osoby poskytovat zálohy zhotovitelům díla ... a to do výše 10 % z objemu investičních výdajů stanovených pro každý rok výstavby. Za tyto zálohy bude v tomtéž roce provedeno věcné plnění, tj. zúčtování za provedené práce a dodávky ...“,

porušily ISŠ Nová Paka, SZ a RŠ Čáslav, Gymnázium Vyškov, ŠÚ Opava, město Valašské Meziříčí, město Golčův Jeníkov, Magistrát Brna a obec Vrdy.

O d ů v o d n ě n í:

Uvedené ustanovení porušili investoři staveb tím, že dodavatelům poskytli zálohy v průměru ve výši 60 %, ačkoliv Zásady umožňují vyplatit zálohu maximálně ve výši 10 %. Investoři tedy s rozpočtovými prostředky nenakládali hospodárně.

Magistrát Brna poskytl v roce 1995 zálohy vyšší o 41 314,5 tis. Kč a v roce 1996 vyšší o 91 172,8 tis. Kč.

ISŠ Nová Paka poskytla zálohy ve výši 85 %, tj. vyšší celkem o 2 630,3 tis. Kč. SZ a RŠ Čáslav poskytla zálohy ve výši 50 %, tj. vyšší o 3 051 tis. Kč. Gymnázium Vyškov poskytlo zálohu ve výši 23 %, tj. vyšší o 295,4 tis. Kč. ŠÚ Opava poskytoval zálohy až do výše 85 %, a poskytl tak zálohy vyšší o 11 925,5 tis. Kč. Město Valašské Meziříčí vyplatilo na zálohách o 2 079,4 tis. Kč více.

V roce 1995 poskytly město Golčův Jeníkov zálohu 80 tis. Kč a obec Vrdy zálohu 936,7 tis. Kč, které nesprávně zúčtovaly až v roce 1996.

18. Ustanovení čl. XVIII odst. 3 Instrukce, kde je stanoveno:

„Evidence dotací, rozpočtových opatření k nim a účtování o nich budou u žadatelů, ... u školských úřadů ... vedeny odděleně.“,

porušily všechny kontrolované ŠÚ a školy v působnosti MŠMT.

O d ů v o d n ě n í:

Všechny kontrolované ŠÚ a školy v působnosti MŠMT nevedly ve svém účetnictví odděleně dotaci poskytnutou v rámci Programu od ostatních systémových investičních dotací.

19. Ustanovení čl. XVII Instrukce, kde je stanoveno:

„Stavební záměry na stavby dotované podle vyhlášky projednává a po vydání oznámení o poskytnutí dotace schvaluje ... školský úřad ... Schválený stavební záměr je podkladem pro projednání a stanovení podmínek čerpání investiční dotace, pro uvolnění finančních prostředků poskytnuté dotace a pro jejich čerpání.“,

porušil ŠÚ Opava.

O d ů v o d n ě n í:

ŠÚ Opava uvolnil finanční prostředky investorům ve výši 8 096 tis. Kč na tři akce bez schváleného stavebního záměru.

20. Ustanovení čl. XV odst. 1 Instrukce, kde je stanoveno:

„Podmínky čerpání investiční dotace stanoví stavebníkům ... školský úřad na základě podmínek stanovených ministerstvem u investičních akcí ... písemně na tiskopisech ... vydaných ministerstvem ... na základě schváleného stavebního záměru samostatně pro každý rok přípravy a realizace investiční akce v souladu s podmínkami čerpání systémové investiční dotace.“,

porušil ŠÚ Praha 1.

O d ů v o d n ě n í:

ŠÚ Praha 1 umožnil zařadit do Programu rekonstrukci tělocvičny v Konzervatoři a ladičské škole J. Deyla na základě stavebního záměru s neurčitým vymezení předmětu dotace a stanovil celkové investiční náklady stavby o 229 tis. Kč vyšší, než odpovídaly v té době uzavřeným smlouvám.

IV.**Shrnutí**

1. Dotace na Program byla rozdělena do dvou resortů, a to do MF a MŠMT. Proto MŠMT vzhledem ke své kompetenci nemohlo stanovit OkÚ podmínky čerpání dotací, usměrňovat rozdělování dotací a provést kontrolu správnosti užití rozpočtových prostředků. Přitom MŠMT jako gestor Programu bylo povinno jej vyhodnotit za celkový objem poskytnutých finančních prostředků. MŠMT vyhodnotilo Program i za část dotace poskytnuté OkÚ prostřednictvím MF a jako podklad k vyhodnocení těchto 78 % finančních prostředků poskytnutých na Program mělo MŠMT k dispozici pouze přehled o realizaci předložený OkÚ, což se při kontrole ukázalo jako nedostatečné.
2. Provedená kontrola prokázala, že většina investorů poskytovala zálohy svým dodavatelům vyšší než 10 % z objemu investičních výdajů stanovených pro každý rok výstavby. Tím investoři porušovali Zásady MF pro poskytování a čerpání prostředků státního rozpočtu pro pořízování investičního majetku, k jejichž dodržování byli zavázáni. K porušení Zásad docházelo dále i tím, že poskytnuté zálohy nebyly zúčtovány anebo k nim nebylo v příslušném roce dodavateli prokázáno věcné plnění. Poskytováním vyšších záloh a nedoložením věcného plnění docházelo ze strany investorů k ne hospodárnému vynakládání rozpočtových prostředků.
3. O zálohách poskytnutých na výstavbu část investorů neúčtovala nebo je nesprávně zúčtovala na majetkové účty.
4. Při výběrových řízeních na dodavatele bylo zjištěno nerespektování platných předpisů a někteří investoři uzavřeli smlouvy bez vyhlášení výběrového řízení. Řada investorů nedodržela podílové financování a některé stavby nebyly dokončeny ve stanoveném termínu.
5. OkÚ a ŠÚ, přestože měly k dispozici doklady, ze kterých mohly skutečnosti uvedené v kontrolním závěru zjistit, zúčtovaly dotace se státním rozpočtem, aniž by při definitivním přiznání dotací přijaly opatření ve smyslu rozpočtových pravidel. Nedostatky zjištěné kontrolou tak prokázaly nízkou úroveň kontrolní činnosti prováděnou OkÚ a ŠÚ.
6. Předkládání podkladů pro definitivní přiznání dotací není upraveno jednotnou celostátně platnou metodikou. MŠMT se souhlasem MF delegovalo povinnost definitivního přiznání dotací na ŠÚ a OkÚ, přestože podle Zásad příjemci dotací musí prostřednictvím svého zřizovatele požádat o definitivní přiznání přímo MF. Investoři v působnosti OkÚ rozlišovali formou účelových znaků, stanovených MF, při definitivním přiznání dotací náklady hrazené z Programu a náklady z jiných zdrojů. V resortu MŠMT investoři vykazovali náklady za celou stavbu, bez členění na část poskytnutou z Programu a část podílového financování. Tím nebylo možné u organizací v působnosti ŠÚ odlišit dodavatelské faktury hrazené z Programu od faktur hrazených z jiných zdrojů. Rovněž MŠMT ve své evidenci a účetnictví dotaci na Program nevedlo odděleně od ostatních systémových dotací.